

बिसेन डेंटल केअर
डॉ.दिप(पंकज) बिसेन डॉ.शुशुबू बिसेन(पटले)
दंत व मुख रोगविशेषज्ञ
बी.डी.एस.(नागपूर)
ताज मेरीप्लेक्स, गर्ल्स कॉलेज रोड गोंदिया
सकाळी:- ११ ते ३ सायं ६ ते ९ वाजेपर्यंत संपर्क:- ९५४५६८१७०

सामाहिक <http://berartimes.com>
बेरार टाइम्स
मुख्य संपादक :- स्वेंद्र कटरे

गोंदिया शहरात बेरार टाइम्सचा अंक चौरसिया पान सेंटर जयस्तंभ चौक गोंदिया येथे उपलब्ध
चला जाह्या पूर्व विदर्भ पर्यटनाला

आर.एन.आय.क्र. एमएचएमएआर/२०११/४६५१० वर्ष -१२ गोंदिया अंक ०९ बुधवार,दि.०८ फेब्रुवारी २०२३ पृष्ठ-४ किंमत-३ रुपये Postal Reg.No.NPMFL/107/2022-2024

स्व.मनोहरभाई पटेल जयंतीनिमित्त सुवर्णपदक वितरण समारोह ९ फेब्रुवारीला

फडणवीसांनी जाहिर केलेले गोंदियातील राईस पार्क(क्लस्टर)घोषणेतच

गोंदिया :- गोंदिया-भंडारा जिल्ह्यातील स्वनामधन्य नेता व शिक्षण महर्षी स्वर्गीय मनोहरभाई पटेल यांच्या ११७ व्या जयंतीनिमित्त ९ फेब्रुवारी २०२३ रोज गुरुवारला सुवर्णपदक वितरण समारंभाचा कार्यक्रम डी.बी.सायंस कॉलेज परिसराच्या प्रांगणात सकाळी ११.०० वाजता आयोजित करण्यात आलेला आहे. या सुवर्णपदक वितरण समारंभ प्रमुख मान्यवरांच्या उपस्थितीत होणार आहे. सुवर्णपदक वितरण कार्यक्रमाचे आयोजन गोंदिया शिक्षण संस्था, मनोहरभाई पटेल स्मृती समिती व गुजराती राष्ट्रीय केळवणी मंडळ द्वारा करण्यात येत आहे. या स्वर्णपदक वितरण सोहळ्याला जास्तीत जास्त संख्येने उपस्थित

राहण्याचे आवाहन गोंदिया शिक्षण संस्थेच्या अध्यक्ष वर्षा पटेल, स्व.मनोहरभाई पटेल स्मृती समितीचे अध्यक्ष हरिहरभाई पटेल व गोंदिया शिक्षण संस्थेचे सचिव व माजी आमदार राजेंद्र जैन यांनी केले आहे. यावेळी समारोहाचे उद्घाटक म्हणून महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री देवेन्द्र फडणवीस, तर प्रमुख अतिथी म्हणून लोकमत समूहाचे अध्यक्ष विजय दर्डा, प्रसिद्ध उद्योगपती सज्जन जिंदल, प्रसिद्ध अभिनेता जॅकी श्राफ तर समारोहाच्या अध्यक्षस्थानी खासदार प्रफुल पटेल राहणार आहेत. यावेळी विशेष अतिथी म्हणून खासदार सुनील मेंडे, महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस कमिटीचे अध्यक्ष नाना पटोले, माजी मंत्री बंडूभाऊ सावरबांधे, माजी खासदार खुशाल बोपडे, माजी मंत्री विलासराव श्रृंगारपवार, माजी मंत्री राजकुमार बडोले, माजी राज्यमंत्री नानाभाऊ पंचबुद्धे, जि.प.अध्यक्ष पंकज रहांगडाले, अर्जुनी मोरगाव क्षेत्राचे आमदार मनोहर चंद्रीकापुरे, माजी आमदार परिणम फुके, तुमसरचे आमदार राजू कारेमोरे,माजी आमदार गोपालदास अग्रवाल, माजी खासदार मधुकर कुकडे, माजी आमदार केशव मानकर, तिरोड्याचे आमदार विजय रहांगडाले,माजी आमदार सेवक वाघाये, गोंदियाचे आमदार विनोद अग्रवाल, माजी आमदार हेमंत पटले, देवरीचे आमदार सहे-सुराम कोरोटे, माजी आमदार खोमेश रहांगडाले, भंडाऱ्याचे आमदार नरेंद्र भोंडेकर, माजी आमदार भेरसिंह नागपुरे, नागपूरचे आमदार अॅड. अभिजीत वंजारी, माजी आमदार अनिल बावणकर, माजी आमदार दिलीप बन्सोड, माजी आमदार रमेश कुथे, जि.प. उपाध्यक्ष यशवंत गणवीर उपस्थित राहणार आहेत.

गोंदिया:-केंद्र सरकारच्या धोरणांतर्गत देशात राईस क्लस्टरची योजना अमलांत आणली गेली असली तरी महाराष्ट्रात मात्र ही योजना अपयशस्वी ठरली आहे.एकापेक्षा अधिक लोकांना एकत्रित करून त्यांच्या माध्यमातून एखादी राईस मिल उभारायची आणि त्यातून व्यवसाय सुरू करायचा हा मुख्य हेतू राईस क्लस्टरचा होय.ज्याप्रमाणे सहकार क्षेत्रामध्ये एकापेक्षा अधिक लोक येऊन सहकारी संस्था किंवा बँका चालवितात त्याचप्रमाणे राईल मील उभी करून ती चालवायची.यामध्ये जे १० ते १५ लोक एकत्र येतील त्यांना व त्यांच्या कुटुंबियांनासह इतरांनाही रोजगार मिळेल अशाप्रकारे अनेक राईसमिल उभारण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारने घोषणा केली होती.परंतु ती घोषणा घोषणाच ठरली आहे.

४ वर्षापूर्वी केली होती तत्कालीन मुख्यमंत्र्यांनी घोषणा

देशातील धानाच्या विविध प्रजातींच्या वाणावर सखोल संशोधन करून बदलत्या नैसर्गिक वातावरणात टिकाव धरून मानवासाठी आवश्यक मूलभूत अन्नतत्वे मोठ्या प्रमाणात उत्पादित करणाऱ्या नवीन वाणांचा शोध करण्यात येणार होता. या राईस पार्कमुळे धानाच्या संशोधनाला चालना मिळणार होती. बदलत्या ऋतुमानात जोमाने टिकाव धरू शकेल, कोणत्याही नैसर्गिक रोगराई, बदलत्या हवामानाला बळी पडणार नाही आणि मानवी आरोग्याला लाभकारक तसेच भरपूर उत्पादन देऊ शकेल, अशा वाणांचे संशोधन, जतन आणि संवर्धन करण्याचे काम राईस पार्कच्या(क्लस्टर) माध्यमातून केले जाणार होते. राईस पार्क ही संकल्पना केवळ संशोधनापुरतीच मर्यादित नाही तर धानापासून विविध पदार्थ, वस्तू निर्माण करून त्याचे मार्केटिंगसुद्धा करण्यात येणार होती.

गोंदिया जिल्ह्यातील देवरी तालुक्यात अशाप्रकारचा प्रयोग करण्याचा प्रयत्न केला गेला परंतु तो यशस्वी झालेला नाही. त्याचप्रमाणे नागपूर जिल्ह्यातील रामटेक येथे सुध्दा अशाच प्रकारचा राईस क्लस्टर एकत्र येऊन करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला तो सुध्दा यशस्वी झालेला नाही. यामुळे तत्कालीन मुख्यमंत्री देवेन्द्र फडणवीस यांनी जरी राईस पार्क (क्लस्टरची) ची केलेल्या घोषणेला पाच वर्षे होत असतानाही योजनेचा कुठेच शुगावा नसल्याने मात्र पुर्णत्वास येऊ शकली नाही. एक राईसमिल उभारायची म्हटले की जवळपास अत्याधुनिक मिलसाठी २५ लाखापासून ते २० कोटीपर्यंतही अधिक खर्च येतो. यासाठी शासन अनुदानही देते,

भारतीय संत साहित्य संमेलनाच्या पुरस्कार वितरण सोहळ्यात केली होती. या घोषणेला तब्बल चार वर्षांचा कालावधी लोटला. मात्र,जिल्ह्यातील सर्वच एमआयडीसी क्षेत्रात या राईस पार्कचा शोध घेतल्यास घोषित केलेला राज्यातील पहिला राईस पार्क शोधूनही सापडेना. दोनच वर्षात तत्कालीन मुख्यमंत्र्यांची घोषणा हवेतच फुर्ल झाली आता नवे सरकार आले,त्या मतदारसंघातही नवे आमदार आले. त्यामुळे तत्कालीन मुख्यमंत्र्यांनी जाहिर केलेल्या त्या राईस पार्कचे(क्लस्टर) काय अशा प्रश्न आता उपस्थित होऊ लागला आहे..

सुवर्ण पदकाने सम्मानित होणारे विद्यार्थी

सुवर्ण पदकाने सम्मानित होणाऱ्या विद्यार्थ्यांमध्ये गोंदिया जिल्ह्याचे एस.एस.सी.मध्ये सर्वाधिक गुण प्राप्त गुजराती नेशनल हायस्कूल, गोंदियाची कु. नक्षत्रा होमेश्वर बावनकर व शारदा कॉन्व्हेंट हाईस्कूल, गोंदियाची वेदी भुवनकुमार बिसेन, एच.एस.एस.सी.मध्ये सर्वाधिक गुण प्राप्त एस.एम.पटेल ज्युनियर कॉलेज, गोंदियाची कु.आस्था अनिलकुमार बिसेन, गोंदिया जिल्ह्यात एच.एस.एस.सी.मध्ये सर्वाधिक गुण प्राप्त सरस्वती ज्युनियर कॉलेज अर्जुनी-मोरगावचा अमन रमेशचंद्र अग्रवाल, गोंदिया

नक्षत्रा बावनकर वेदी बिसेन आस्था बिसेन अमन अग्रवाल अल्पदिप डाहाट प्रगती चटवानी काजल चौहान ओम पटले

तन्वी तलमले नमीत व्यवहारे शुभम ठोंबरे मिहीर चकोले लिन्टा टॉमसन प्रशांत तरणे डाहाट, गोंदिया जिल्ह्यात बी.ए.मध्ये सर्वाधिक गुण प्राप्त एस.पी. कॉलेज, दासगावचा अलदिप चंद्रभान बी.एस.सी. मध्ये सर्वाधिक गुण प्राप्त इंद्राबेन हरिहरभाई पटेल साईन्स कॉलेज, गोरेगावची भंडारा जिल्ह्यात सर्वाधिक गुण प्राप्त वैनगंगा विद्यालय पवन-ीची कु. तन्वी दिपक तलमले, भंडारा जिल्ह्यात सर्वाधिक गुण जे.एम.पटेल कॉलेज, भंडाराचा शुभम अशोक ठोंबरे, बी.कॉम. मध्ये भंडारा जिल्ह्यात सर्वाधिक गुण प्राप्त जे.एम.पटेल कॉलेज, भंडाराचा मिहीर केशव चकोले, बी.एस.सी. मध्ये भंडारा जिल्ह्यात सर्वाधिक गुण प्राप्त जे.एम.पटेल कॉलेज, भंडाराची कु. लिन्टा टॉमसन, बी.ई.मध्ये भंडारा जिल्ह्यात सर्वाधिक गुण प्राप्त मनोहरभाई पटेल इंस्टिट्यूट ऑफ इंजीनियरिंग एंड टेक्नोलॉजी, भंडाराचा प्रशांत भरतराम तरणे यांचा समावेश आहे.

शत् शत् नमन

स्वर्ण पदक वितरण समारोह

मान्यवर, भंडारा व गोंदिया जिले के स्वनामधन्य नेता

स्व. मनोहरभाई पटेल की ११७ वीं पावन जयंती

के अवसर पर भंडारा व गोंदिया जिले में शालांत तथा रनातकीय परीक्षाओं में सर्वाधिक गुण प्राप्त करने वाले मेधावी छात्र - छात्राओं को व वरीष्ठ पत्रकार, समाज सेवी संस्था, उत्कृष्ट कृषी, खेल क्षेत्र में स्व.मनोहरभाई पटेल स्मृति स्वर्ण पदक व सम्मान पत्र प्रदान करने हेतु आयोजित समारोह में आप सादर आमंत्रित है ।

समारोह उद्घाटक प्रमुख अतिथि प्रमुख अतिथि प्रमुख अतिथि समारोह अध्यक्ष

मा. श्री देवेन्द्र फडणवीस मा. श्री विजय दर्डा मा. श्री सज्जन जिंदल मा. श्री जॅकी श्राफ मा. श्री प्रफुल पटेल

उपमुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य अध्यक्ष, लोकमत समूह प्रसिद्ध उद्योगपती प्रसिद्ध अभिनेता सांसद (राज्यसभा)

सभी मान्यवर अतिथियों का हार्दिक स्वागत!

कार्यक्रम गुरुवार, दि. ९ फरवरी २०२३ सुबह ११.०० बजे स्थल डी. बी. सायन्स कॉलेज प्रांगण, गोंदिया विनीत

स्वर्णपदक विजेता छात्र-छात्रायें : नक्षत्रा बावनकर, वेदी बिसेन, आस्था बिसेन, अमन अग्रवाल, अल्पदिप डाहाट, प्रगती चटवानी, काजल चौहान, तन्वी तलमले, नमीत व्यवहारे, शुभम ठोंबरे, मिहीर चकोले, लिन्टा टॉमसन, प्रशांत तरणे सम्मानपत्र प्राप्त उत्कृष्ट पत्रकारिता : मरणोपरांत स्व. रमणकुमारजी मेठी-नवभारत व श्री चेतन भैरम-देशोन्नती समाजसेवा में उत्कृष्ट कार्य हेतु : श्री जुगलकिशोर अग्रवाल, श्री ललित थानथराटे, श्री देवेश मिश्रा इलेक्ट्रॉनिक मिडिया में उत्कृष्ट जानकारी प्रदान करने हेतु : श्री हरीश (हरीकृष्ण) मोटघरे-गोंदिया व शमशीर अब्दुल वहाब खान-भंडारा जिले के उत्कृष्ट व प्रगतिशील किसान : श्री टिकाराम गहाने, श्री स्वप्नील नंदनवार उत्कृष्ट खिलाडी : कु. जान्हवी रंगनाथन, कु. ज्योती गडेरिया

वर्षा पटेल हरिहरभाई पटेल राजेन्द्र जैन

स्वर्ण पदक व सम्मानपत्र प्राप्त सभी का हार्दिक अभिनंदन!

जयंती दिवस 9 फरवरी 2023

संपादकीय

विद्रोही साहित्य संमेलनः विद्रोही संस्कृती आणि प्रवाह

यंदा वर्षां येथे विद्रोही साहित्य संमेलन पार पडले. ही पुरोगामी साहित्यिक आणि परिवर्तन चळवळीतील तमाम बांधवांसाठी अत्यंत आनंदाची बाब आहे. अ.भा. मराठी साहित्य संमेलन वर्षा नमरीत असल्याने या साहित्य संमेलनाच्या समांतर विद्रोही साहित्य संमेलनाचे आयोजन करण्याची परंपरा यंदाही कायम राखली गेली आहे. सन १९९९ ला विद्रोही साहित्य संमेलनाची सुरुवात झाली. त्यानंतर महाराष्ट्रात विद्रोहीचा प्रभाव प्रचंड वेगाने वाढू लागला. विद्रोही सांस्कृतिक चळवळ अग्रेसर होत आतापर्यंत आयोजित करण्यात आलेली सर्वच विद्रोही साहित्य संमेलन, अ.भा. मराठी साहित्य संमेलनाच्या तोंडीस तोंड ठरलीत.त्यातील हे संमेलन तर अधिकच तोंडीचे ठरले.

वास्तविक पाहता विद्रोहीची ही परंपरा फार प्रदीर्घ पुरातन अशी आहे. 'विद्रोही' या शब्दाचा अर्थ 'अन्यायाविरुद्ध लढा उभारणारे' असा आहे. 'द्रोही' या शब्दाचा अर्थही त्याचा काहीही संबंध नाही. (विद्रोही तुकाराम, लेखक डॉ. आ.ह. साळुंखे) विद्रोही प्रवाह साहित्य संमेलनापुरता आकुंचित देखील नाही. या व्यवस्थेच्या विरोधात उभे ठाकलेले एकलव्य, शंभूक यांच्या विद्रोहीची धार, वर्णजातीयव्यवस्थेवरील चार्वाक, महावीर, बुद्ध यांचे वार. ब्रह्मवेध चक्रवर्त, कबीर, तुकाराम, गाडगेबाबा यांचे घणाघाती विचार. लिंगायत, महानुभाव, वारकी संत चळवळीचा प्रचार प्रसार. हा समस्त विद्रोह मानव-तावादी मूल्यांच्या बाजूचा. सामाजिक न्यायासाठी काळानुरूप आर्थिकार होत आलेला विद्रोह होय. शक, कुशन, हून, मुघल, डच, पोर्तुगीज आणि आंग्ल सत्ता विराजमान झाल्याच पर अर्य आक्रमणामुळे स्थापित झालेली सत्ता नि त्याविरुद्ध लढलेला समतेचा संग्र कायमच अस्तित्वात राहिला आहे.

एकोणिसाव्या शतकातील ज्ञानाचा प्रस्फोट, विज्ञान, तंत्रज्ञान, शोध संशोधन यातील उर्जुग झेप आणि, सामाजिक राजकीय आर्थिक सांस्कृतिक अशी स्थित्यंतरं पुराणमतवादी तत्वज्ञानासमोर आढून म्हणून उभे राहिलेले. आणि सामाजिक परिवर्तनासाठी विद्रोह अधोरेखित होत गेला. सामाजिक सुधारणांना स्विकारहायत्या येत असताना साहित्याचा अवकाश व्यापत गेला.

रानड्यांनी पुढाकार घेऊन मराठी ग्रंथकार समेचे दुसरे संमेलन आयोजित करण्यात आले होते. या संमेलनाचे सहभागी होण्यासाठी महात्मना फुलेंना पत्र पाठवून विनंती केली होती. त्या पत्रास म. फुलेंनी पाठविलेले उत्तराचे पत्र विद्रोहीचा वैचारिक पाया आहे. मराठी ग्रंथकार सभेस पाठविलेल्या सदर पत्रात म. फुलेयांनी सहभागी होण्याबाबत सपशेल नकार दिला. (महात्मा फुले समग्र वाचय, संपादक हरी नरके, महात्मा जोतीराव फुले चरित्र साधने प्रकाशन समिती, महाराष्ट्र शासन, मुंबई) ज्या सारख्यातत्या पूर्वजांनी आमच्यावर सूड उगवण्याच्या इराद्याने हजारां वर्षे ग्रंथनिर्मिती केली. त्या वैदिक ब्राह्मणी साहित्याच्या परिष्कृत, प्रक्षिप्त आधुन्यता कादून आणून अशी वर्णजातीयव्यवस्था उदंड-उन्मत्त होण्यासाठी पिढ्यान् पिढ्या उखत आलेली आणि त्याविरोधात मानवी हक्कासाठी उभे ठाकलेल्यांचे ग्रंथ यात कुठलाही मेळ बसू शकत नाही. असे बिनधास्तपणे बंधुप्रितीच्या भाषेत ममाझ्या घालमोड्या दादाफस परखड उत्तर देत पत्राशेवटी 'आपला दोष' असा स्वतःचा उल्लेख करतात. 'विद्रोहीची ही भूमिका अनेक अर्थाने मैलाचा दगड ठरते. 'सिद्धत महं मद मांग ब्राम्हणशी। धरवा वे पोटाशी। बंधुपूरी।'

असा एकमय राष्ट्रनिर्मितीचा कंवार घेत म.फुलेंनी केलेली शैक्षणिक कार्याची आरास जितकी विद्रोही आहे, त्यापेक्षा सामाजिक परिवर्तनाची धरलेली कास प्रचंड क्रांतीकारक आहे. तर धर्मग्रंथाची चिकित्सा अर्धस्वत्वातल्याची आस; अवैदिक सांस्कृतिक वारसा, सत्यशोधक समाजाची स्थापना, सार्वजनिक सत्यधर्म त्यावरील कळस आहे.

आर्यब्राम्हणांच्या मतलबी ग्रंथांतील दांभिकपणा आणि कलमकसायांनी शुद्रातिशुद्रांना गुलाम करण्यासाठी रचलेली कुमांडं ध्यानात यावीत म्हणून घातलेला शिक्षणाचा पाया, बालहत्याप्रतिबंधगृह, विधवा विवाह, केशवपन विरोध, खुला केलेला पाण्याचा होंद, सत्यशोधक लग्न विधी, शेती आणि शेडकरी यांच्या कांतीचे चिंतन अशी पर्यायी मांडणी. व्यवस्थेलाच हादरून सोडणारा केवढा हा विद्रोह.

तृतीय रत्न नाटक, छत्रपती शिवाजीराजे भोसले आणि विद्याखात्यातील ब्राह्मण पंतोजी हे पवाडे, ब्राम्हणांचे कसब, गुलामगिरी, शेतकऱ्यांचा असूड, सत्सार, इशारा, सत्यशोधक समाजीक मंगलाच्छाकर सर्व पूजा विधी, सार्वजनिक सत्य धर्म पुस्तक, अखंडादि काव्यरचना, पत्रव्यवहार, निवेदने, अहवाल, पत्रक असे नाना वाचनीय प्रकार ज्या ताकदीने निर्माण केले, सहकारी नारायण मेधाजी लोखंडेसह दीनबंधूची सुरुवात केली. पुढील काळातही तो साहित्य प्रवाह विशाल होत राहिला. सत्यशोधक ब्राम्हणेतर चळवळीतील सुखड, छत्रपती शाहू महाराज ते गाडगेबाबा बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या हयातीत आणि तदनंतर साहित्य निर्मिती फार मोठ्या प्रमाणात होऊ लागली. काय फारसं पद पोवाडा शाहीरी गजल कवण भजन लावणी नाट्य कथा कादंबरी चरित्र समिक्षण चिकित्सा पिडेवन स्फूर्त वैचारिक साहित्य इ प्रकारच्या विपुल साहित्य निर्मितीतून विद्रोही विचार विराट होत आहे; दलित आदिवासी ग्रामीण श्रमिक भक्ते ओबीसी स्त्रीवादी इ. साहित्य प्रवाहांची सत्यशोधकी प्रेरणा संत साहित्य, शिक्षक साहित्य, आणि अलिकडेच विशेषतः गाजलेले ओबीसी महिला साहित्य संमेलन, या संमेलनाच्या विस्ताराने विद्रोहीची रेषा लांब होतानाच दिसते.

वैदिकांच्या साहित्यातून रुजवलेल्या वर्णजातीयव्यवस्थेला लोकागत, जैन, बौद्ध, लिंगायत, शिख, महानुभव, वारकी या धर्म-पंथांचे तत्वज्ञान विविध वाङमय प्रकारांच्या उर्जुग राशीतून जनमानसात साहित्यात विद्रोहीनी पेशणी करत आहे. बहुसंख्येने असलेल्या या श्रमिक वंचित समाजाच्या अभिव्यक्तीला अखिल भारतीय साहित्य समजलं जाते तेथे स्थान काय? शेतकरी आत्महत्या, श्रमिक उषण, धार्मिक गुलामी, बेरोजगारी, सांस्कृतिक लढे, जातीय तिढे, धम तिढे, उच्चजातवर्च ही कोडी काही सुटणार? प्रस्थापित घालमोड्या दादांच्या साहित्यातून या प्रश्नाचे जवाब मिळू शकतील?

लोकहितवादी गोपाळ हरी देशमुख यांनी ग्रंथकारांचे पहिले संमेलन भरवले होते. ते यशस्वी झाले नाही. ग्रंथकार जातीने संभेले आले होते. जे आले होते त्यांची सरसर्वाई योग्य रीतीने झाली नाही. संमेलन एकाच आडोलेने. प्रस्थापित साहित्य संमेलनाच्या आयोजनाला भरमसाट आर्थिक मदत आणि सर्व यंत्रणा दिवतीला असतात. तर विद्रोही साहित्य संमेलन लोकसहभागानून यशस्वी होतात. कष्टतून धनधान्य संपदेची उपज करणारे सर्जनशील, जगाचा पोशिंदा म्हणून गौरवप्रप्त, श्रमण संस्कृतीचे पाईक विद्रोही, साहित्याचा मुख्य प्रवाह आहे.

वर्धा येथील १७ वे विद्रोही मराठी साहित्य संमेलन वैशिश्यापूर्ण ठरले. यापूर्वीही या शहरात झालेली साहित्य संमेलने व वैचारिक प्रबोधनाचे कार्यक्रम धमाल उडवून गेलेत. या संमेलनाचे मुख्य संयोजक डॉ. अशोक चोपडे यांना प्रबोधन चळवळीचा दीर्घानुभव गातीशी होय. तर संमेलनाचे स्वागतार्थक निवेश कराले सरांच्या कौशल्यपूर्ण शैलीने या संमेलनाचे यश निश्चितच टिगुणित झाले आहे. विद्रोही सांस्कृतिक चळवळीचे प्रा प्रतिमा परदेशी, किशोर दगाले यांच्या मार्गदर्शनात यासाठी सर्वत्र सुरु असलेली - सभा बैठका प्रचार - धडपड हुस्न वाढवणारा ठरला आहे. प्रस्थापितांच्या नाकावर निंबू टिचून विद्रोही साहित्य संमेलन भरविले जाते. एकिकडे सरकारी यंत्रणा इतमामात, शासकीय प्रशासकीय द्रव्ये-मनुष्यबळ वापरून प्रस्थापित साहित्य संमेलनात भितक्या मारत जेवनाकडी उठवणे, समाजजन विषाक्त करणाऱ्या गाळभाटी, आलिंगन हातरुदे दे-चे कसम सोहळे साजरे होतातना. सामान्य कष्टकरी श्रमिक समाजाच्या वेदनांकडे मूकदर्शक बनून भाटगिरीत रमणाऱ्या साहित्यकृतीला विद्रोही साहित्य संमेलनाचा संवेदनशील मांडव बजावत आहे की, समता न्याय बंधुभाव मूल्यांचा पुरस्कार करणारा मानवतावादी विचार मुख्य प्रवाह ठरणार. विद्रोही प्रवाह ओबीसी दलित आदिवासी अल्पसंख्याक महिला ग्रामीण आदी जनवादी जीवनाची मुख्य जीवनधारा आहे. विद्रोहीची, चैतन्याची, आंदोलनाची भूमी असलेल्या वर्षा नमरीत विद्रोही साहित्य संमेलनाच्या आयोजनाने हा लढा आणखी व्यापक झाला आहे. २०२३ हे वर्ष अनेक अर्थाने महत्त्वपूर्ण आहे. यावर्षी सत्यशोधक समाज शतकोत्तर सुवर्ण महोत्सवी वर्ष आहे. भारतीय स्वतंत्रतावादी हिस्क महोत्सव याच वर्षी आहे. दलित पंथरचे सुवर्ण महोत्सवी वर्ष आहे. त्यामुळे एक चैतन्यमय वातावरण निर्मिती झाली. अशा सामाजिक पर्यावरणात विद्रोही साहित्य संमेलनाला ऐतिहासिक महत्त्व होत आहे.

अनुज हलके

सामाजिक न्याय, युद्ध, प्रकाशक व संपादक समेट हिरीलाल कट्टे यांनी बेराट टाइम्स हे साप्ताहिक सुरुवात अंणाला पारवी, लोकजन प्रकाशन, लोकजन प्रबन, रत्न नगर, तक्रिया बॉर्ड, भंडारा ना. वि. भंडारा येथे मुद्रित करून डोळार एनबीसीएमपीएल रस्ता, विभवनर गांधीया येथे प्रकाशित केले. संपादक समेट हिरीलाल कट्टे, प्रबंधकनाथ क. ८०८०६९३२९ (प्रा.अभि.जी. काव्याचारुमार जवाहराजी संपादकवार राहिल) प्रसिद्ध झालेल्या मजकुराशी संपादक व प्रकाशक सहमत असतीलच असे नाही. (गांधीया न्यायप्रक्षेप)

नायगाव वर्षा नदीच्या काठावर वसलेले सुमारे आठशेपन्नास लोकसंख्या असलेले गाव, गावात मराठा, कुणबी, भोई, धनगर, बौद्ध, गोंड, कोलाम आदिवासींची वस्ती, सोबत बलुदेवार समाज लोहार व सुतार असे छोट्या-छोट्या समाजांचे लोक राहतात. अमरावती जिल्ह्यातील शेवटच्या टोकाचे गाव, पुर्वी चांदूररेल्वे तालुक्यात तर सद्या धामनगावरेल्वे तहसील मध्ये समाविष्ट असलेले. नदीच्या दुसऱ्या टोकाला वर्षा जिल्ह्याची हद्द सुरु झालेली. नायगावपासून वर्षा जिल्ह्यातील पुलगाव वीस किलोमीटर अंतरावर तर धामनगाव रेल्वे सुद्धा वीस किलोमीटर अंतरावर आहे.

नायगावपासून तिनैक किलोमीटर अंतरावर मंगारूळदरवरी हे गणपती महाराज यांचे गाव. गणपती महाराज म्हणजे, अजात ते प्रणेते. जाती नष्ट करण्यासाठी त्यांनी त्यांच्या मुलांच्या जन्म व शाळेच्या दाखत्यावर मूळ जात न लिहीता त्यावर अजात असा उल्लेख केला. त्यांनी सत्यशोधक विचारांचा जागर फुलविला.

अशा क्रांतीकारी मंगारूळदरवरी हे गाव. अमरावतीत १९२५ साली झालेल्या अ.भा. अस्पृश्यता परिषदेचे ते स्वागतार्थक होते. सत्यशोधक नायगावकरनाचे आणि त्यांच्या वैचारिक ऋणानुभव व कार्यात प्रत्यक्ष सहभाग होता. याच मंगारूळदरवरी मध्ये शिसोदे घराण्याचे दोन मोठे वाडे आजही आहेत. एक शाळाकडून नायगावकरांची तेथे आहे.

एकोणिसाव्या शतकात विदर्भात सुरु झालेल्या सत्यशोधक समाजाच्या मुळ शाखा येथील होती. त्या शाखेत २५ विद्यार्थी होते. त्यामध्ये पुढे खुशालरावांचे चिरंजीव राणा गुलाबराव शिसोदे आणि गो-विंदराव फुलाणे यांनी सत्यशोधक चळवळीत मोठे कार्य केले. खुशा-लरावजींनी भिमराव महामुनी यांचा जलसा (संगीत) दहा रुपये देऊन

जोतीराव फुले यांचे सहकारी कृष्णराव भालेकर यांनी अमरावती जिल्ह्यात दौरा केला. खुशालराव राणा शिसोदे यांनी सत्यशोधकांना सहाय्य केले व स्वतः सत्यशोधक झाले. त्याचीन पुढे १९०७ साली भीमराव महामुनींचा सत्यशोधक जलसा विदर्भभर फिरवला. तनमनधानाने तत्कालीन सत्यशोधक चळवळीचा प्रचार-प्रसारात मोठे योगदान दिले.

राणा खुशालराव सूर्यभानजी पाटील यांच्या १९३६ साली लिहिलेल्या न्रेटक चरित्रात त्यांच्याविषयी माहिती मिळते. (संदर हस्तिलिखीत चरित्र सतीश जामोदकर आणि डॉ. अशोक चोपडे यांनी २०१७ मध्ये पुस्तक रूपाचे प्रकाशित केले आहे.) त्यांच्या आईचे नाव बायजाबाई होते. त्यांचा जन्म इ.स. १८५२ मध्ये झाला त्यांच्या वडिलांनी त्यांना व्याहारीक शिक्षण दिले. त्यांना कुस्त्या खेळण्याचा व घोड्यावर बसण्याचा नाद होता. त्यामुळे त्यांच्या अंगी चपळता होती. त्यांच्याकडे बलिडोपार्जित चाळीस एकर शेती होती. त्यांच्याकडे इ.स. १९७२ साली विसाव्या वर्षी पाटीलकी आली. पुढे त्यांनी शेती व इतर उद्योग वर जवळपास २६० एकर जमीन खरेदी केली. पुर्वी ते धर्मभोळें होते. परंतु १९०१ साली नारोबाबाजी महाधट व राजेश्री धर्मायी रामजी पाटील ओतुरकर हे दोघे इ.स. १९०१ साली मुक्कामी आले. त्यांना प्रचार प्रसारासाठी गाडीबैल खुशालरावजींनी दिली. १९०४ साली शास्त्री महाधट मुलाबाळासह नायगाव मुक्कामी आले आणि सतत दोन वर्षे राहिले. तेथे त्यांनी वेदोक्त शाळा काढली. त्या शाखेत २५ विद्यार्थी होते. त्यामध्ये पुढे खुशालरावांचे चिरंजीव राणा गुलाबराव शिसोदे आणि गो-विंदराव फुलाणे यांनी सत्यशोधक चळवळीत मोठे कार्य केले. खुशा-लरावजींनी भिमराव महामुनी यांचा जलसा (संगीत) दहा रुपये देऊन

विद्रोहीच्या सभा मंडपात मराठी साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष पोहोचतात तेव्हा

ज्या संमेलनाच्या उद्घाटन सत्रात अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनावर सडकून टीका करण्यात आली त्या संमेलनाच्या साहित्यनगरीला भेट देत मराठी साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष न्यायमूर्ती नरेंद्र चपळगावकर आणि ज्येष्ठ समाजसेवक पद्मश्री डॉ. अभय बंग यांनी साहित्यीक सोहार्द तसेच वैचारिक प्रगल्भतेचा परिचय दिला. वैचारिक दंगलीत एकमेकां पुढे उभे ठाकलेल्या या दोन्ही संमेलनाची आज गांधी भूमिती चांगलीच चर्चा होती. अ.भा. विद्रोही मराठी साहित्य संमेलनाचे शनिवारी सकाळी ११ वा जून १५ मिनिटांनी उद्घाटन झाले. या सत्रात मंचावर उपस्थित सर्व मान्यवरांनी मराठी साहित्य संमेलनाला पाण्यात पाहत सडकून टीका केली.

फुले, शाहू, आंबेडकर यांच्या विचारपेक्षा केवळ जेवणाच्या मेन्युवरच मराठी साहित्य संमेलनाच्या आयोजकांनी भर दिल्याचा घणाघाती आरोपही विद्रोही संमेलनाच्या मंचावर

करण्यात आला. त्यामुळे दोन्ही संमेलनाला हेजेरी लावणाऱ्या साहित्यिकांमध्ये संभ्रम निर्माण झाला होता.

मात्र, अचानक सायंकाळी ४.३० वाजताच्या सुमारास मराठी साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष न्यायमूर्ती नरेंद्र चपळगावकर आणि डॉ. अभय बंग यांनी थेट विद्रोहीच्या सभा मंडप गाठला. पुष्पगुच्छ देऊन सत्कार करण्यात आला.

न्या. चपळगावकर आणि डॉ. अभय बंग जवळपास ३० मिनिटे सभामंडपात नुसते थांबलेच नाहीत, तर वैचारिक देवाण-घेवाणही केली. 'विद्रोही'च्या १७ वर्षांतील संमेलनाकाळात लिहिल्यांदा मराठी साहित्य संमेलनाच्या अध्यक्षानी विद्रोही मराठी साहित्य संमेलनाला भेट दिली, हे विशेष. मना त कुठलेही हेवेदा दे व न ठेवता आपल्या वैचारिक स्पर्धकांच्या दारात जाण्याचा जो मोठेपणा न्या. चपळगावकर आणि डॉ. बंग यांनी दाखविला त्याचे सर्वत्र कौतुक होत आहे.

सत्यशोधक नायगावकर

सतीश जामोदकर अखंड १२८, चंद्रावतीनगर, साईनगरजवळ अमरावती मो. ९४२३३७४६८

व-हाड 1 त फिरविला. व या 1 च्या ७५ व्या वर्षी १९२७ सालच्या जानेवारी महिन्यात मिमां पडले. त्यानंतर काही दिवसांनी म्हणजे ३१-१-१९२७ साली त्यांचे निधन झाले.

खुशालराव यांचे धाकटे चिरंजीव गुलाबराव यांनी पुढील चळवळ हाती घेतली. खुशालरावांचे दुसरे चिरंजीव अंबादासपंत यांनी घण्टुली कारभार हाती घेतला. वेदोक्त शाळेत शिक्षण घेतल्यानंतर सत्यशोधक समाजाचे कार्य करीत असताना ते अधिक प्रभावीपणे करता यावे म्हणून स्वतः तालीम देवून नायगाव मुक्कामी नविन सत्यशोधक संगीत जलसा इ.स. १९१७ साली तयार केला. त्यात गोविंदराव फुलाणे, हरीभाऊ व खडसे, गणपतराव गीते व सदाशिवराव सावध, बाबुराव वाकडे, महादेवराव शेलार, किशनराव धवस ही मंडळी काम करत होती. जलसाचे कार्यक्रम गावोगावी होऊ लागले. जलसा पाहण्यास हजारो जण सजमुद्राय हजर राहत होते. त्या जनसमुदायापुढे गुलाबराव पाटील व गोविंदराव फुलाणे हे भाषणे देवून समाजाची तत्त्वे, धोरणे व उद्देश लोकांना पटवून देत होते. त्यानंतर संगीत जलसा होत असे. जलशात नाशिकची लबाडी, केशवपण, श्राद्ध, भाऊबंदकी इत्यादी खेळ होत असे. हे सर्व खेळ ब्राम्हणांकडून इतर समाजातील होणारी फसवणूक, ब्राम्हणातील

व इतर समाजातील रुढी यावर आधारित सत्यशोधक समाजाचे प्रसार करणारे होते. प्रसंगी वाद-विवाद होऊन गुलाबराव पाटील, लक्ष्मणराव भोसले आणि गोविंदराव

फुलाणे वेद, शास्त्रे यांचे उदा-हरणे देऊन ब्राम्हणांना पटवून देत असत. हा जलसा हरीचा जलसा म्हणून लोकप्रिय होऊ लागला, तर तसा त्यास विरोध होऊन त्यांच्या कार्यक्रमात दगडफेक व शिवीगाळ होत होती. तसा त्यास विरोध होत असे. अशावेळी स्वतः गुलाबराव पाटील बंदूक घेऊन स्टेशनवर हजर राहून जलसा करीत असत.

धनोडी बहादरपुर हे गाव बॅरिस्टर, अभ्यंकर यांचे, लागावी जलसा होऊ नये म्हणून विरोध झाला. त्या जलशातील केशवपण या खेळास त्याचा विरोध होता. तरीही गुलाबरावांनी हा जलसा केला. नागपूरला जलसा होऊ नये म्हणून ब्राम्हणांनी गुलाबराव पाटील यांच्या विरोधात उदराम पहलवान यास उभे केले. पण जलहा पहिल्यानंतर उदराम यांचे मनपरिवर्तन होऊन स्वतः सतत आठ दिवस जलसात मदत केली. गुलाबराव शिसोदे यांच्यावर मारेकरी पाठवून त्यांचा खून करण्याचा सूट्ट प्रयत्न झाला. त्यांच्यावर फौजदारी खटले भरण्यात आले. त्यांच्यावरील खटल्याचे कामकाज बॅ.डॉ. तालुकाबराव देशमुख अमरावती रावबहादूर नायडू, वर्षा व

याच गावातील शिसोदे नामांकित मंडळी पाहत असे दिसते. गुलाबराव पाटील यांनी दुसरा जलसा काढला त्यामध्ये गुलाबराव भुते, गुलाबराव जाधव, शंभरवा पानगे, मारोतराव वानखडे, भगवान फुलाणे, शामराव मसने, नारायणराव रानगट, शंकर कोलाम, वासुदेवराव सावध ही मंडळी करीत होती. विदर्भातील प्रसिद्ध यात्रा कोंडप्यूर, बहीरम, सातबर्डी, ऋणमोचन, चौसाळा, सोनेश्वर कोटेश्वर, वणी, कापशी अशा अमरावती मधील व यवतमाळ जिल्ह्यात जलसे होत होती. मालखेड ता. चांदूररेल्वे येथे जलसा चालू असताना हरीभाऊ खडसे यांनी पोवाळा मटला. म्हणून इंग्रज पोलिसांनी जलशातील मंडळींनी अटक करण्याचे ठरविले तेव्हा गुलाबरावांनी अटक होऊ दिली नाही. गुलाबराव यांनी अमरावती येथे ब्राम्हणेतर परिषद आयोजित केली होती.

पंढरीनाथ पाटील, चिखली जि. बुलढाणा हे सुद्धा गुलाबराव पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली सत्यशोधक समाजाचे कार्य करीत होते. म्हणूनच पंढरीनाथ पाटील यांनी १९३८ साली लिहिलेले महात्मा जोतीराव फुले यांचे दुसरे अल्पचरित्र राणा खुशा-लराव पाटील यांना अर्पण केले होते. चांदूररेल्वे येथील काशीराव पाटील भैसे, मच्छिंद्र खेड येथील (जि. बुलढाणा) श्रीपतराव पाटील यांची सुद्धा गुलाबराव पाटील यांना मदत केली. १९४४ साली ते आजारी पडले आणि २६ जून १९४५ साली त्यांचा मृत्यू झाला. त्यांचा वारसा त्यांचे पुत्र बाबासाहेब शिसोदे (माजी जि.प. अध्यक्ष) यांनी गोंगरीबांची सेवा करून चालविला. अशाप्रकारे नायगाव येथील सत्यशोधक शिसोदे घर-ाने प्रसिद्ध झाले. सत्यशोधक परिषदामध्ये गुलाबराव यांचा सहभाग होता.

कचारगड येथे आदिवासी निवास भवनाचे आमदार कोरोटे यांच्या हस्ते भूमिपूजन

आदिवासी समाज बांधवांना मार्गदर्शन केले. या प्रसंगी जि.प. सदस्य वंदना काळे, गीता लिन्हारे, छाया नागपूर, छबू ऊके, सभापती प्रमि ला गणवीर, उपसभापती संतोष बोहरे, पं.स. सदस्य रेखाई फुडे, विणाई कटरे, कांस्रसेचे आमगाव तालुकाध्यक्ष संतोष बहेकार, जिल्हा महासचिव राजू काळे, सालेकरांचे शहराध्यक्ष निदीश साखरे, सामाजिक कार्यकर्ते राजू दोनोडे, महेश ऊके, रामेश्वर

शंमकुंवर, हेमराज डेकवार, शांमी सरपंच ललीता डेकवार, पिपरीयाचे सरपंच अनिल सयाम, तेजलाल पटले, भाऊलाल कटरे,

भीषण अपघातात एकाच कुटुंबातील तिघांचा मृत्यू

चिचगड: अनियंत्रित चारचाकी वाहन रस्त्याखाली पलटून आई, आजोबा व चार वर्षीय चिमुकलीचा मृत्यू झाला. ही घटना ६ फेब्रुवारी रोजी देवरी-चिचगड मार्गावर रात्री आठ वाजताच्या सुमारास घडली. या घटनेत दोघे जण गंभीर जखमी झाले. शकून अजय ताराम (३५), लीना अजय ताराम (४) रा. पांडरापानी, जि. राजनांदगाव व गयाराम गोकुल उईके (५५), रा.चिपोटा असे मृतकाचे नाव आहे. तर ओमप्रकाश उमेश सोनगडे (१८) रा.ककोडी व जालेश्वरी गयाराम उईके (२३) असे जखमीचे नाव आहे. मृतक व जखमी हे एमएच ३५, एम ०८२८ क्रमांकाच्या स्कूपीओ ३ वाहनाने देवरी-चिचगड मार्गाने जात असताना चालकाचे वाहनावरील नियंत्रण सुटले व रस्त्याखालील झाडावर आदळले. अपघात एवढा भीषण होता की, यात आई, आजोबा व चार वर्षीय चिमुकलीचा जागीच मृत्यू झाला. तर दोघे गंभीर जखमी झाले. जखमींवर जिल्हा सामान्य रुग्णालयात उपचार सुरु आहेत. दरम्यान चिचगड पोलिसांनी मृतदेह शवविच्छेदनाकरिता चिचगड ग्रामीण रुग्णालय पाठविले असून वाहनाच्या चालकावर गुन्हा दाखल केला आहे.

द्वेषाच्या वातावरणात प्रेम करणे हाच विद्रोह; संमेलनाध्यक्ष चंद्रकांत वानखडे

स्वागतार्थक प्रा. निवेश कराले, मुख्य संयोजक डॉ. अशोक चोपडे, राज्यध्यक्ष प्रतिमा परदेशी, ज्ञानेश कुडकर आदींची उपस्थिती होती. येथील सत्कारिता ग्रांडेडवर शनिवारी या संमेलनाचे उद्घाटन झाले. मावळते संमेलनाध्यक्ष कवी, चित्रकार, निवेदक गणेश विसपुते यांनी संमेलनाध्यक्ष वानखडे यांच्याकडे संमेलनाची औपचारिकरित्या सूत्रे सोपवली. यावेळी वानखडे म्हणाले, जी आज कपड्यांवर बोलले जाते. 'लव्ह जिहाद'च्या नावावर समाजात दुफळी केली जात आहे. समाजात भय निर्माण होत आहे.

मुजरातमध्ये सरकार पुरस्कृत दंगल झाली. जे इतिहास घडवू शकत नाहीत, तेच इतिहास बदलण्याचा खटाटोप करण्याचा प्रयत्न करतात. गोटास एका सयाने रंगेत बसविला जातो. गांधीकडे तोंड केल्यास सावरकरांकडे पाठ करावी लागते. सावरकरांकडे तोंड केल्यास

गांधीकडे पाठ करावी लागते. अशा वातावरणात अन्यायाच्या विरोधात उभे राहण्यालाच विद्रोह म्हणतात. प्रजनन, पोषण आणि संरक्षण या तीन मूल्यांभोवती मानवी जीवनाचे सार आहे, हे लक्षात घेतले पाहिजे. बीज परतल्यानंतर त्याचा गुणाकार होतो, अशा कृषी विषयाकडे भांडवल म्हणून बघितले जात नाही. सौशिक माणसाला त्याच्या देवापासून दूर करता येत नाही. संत ज्ञानेश्वर, तुकाराम यांनी विवेक जागविला, पण विड्वानाची साथ सोडली नाही. गाडगेबाबांनी दगाडत देव नाही, असे सांगितले. हे सांगताना ऋग्वेदकीर्तन गोपालाफ ही टॅंगलास सोडली नाही. यामागची सामान्यांच्या जगणागुतीची भूमिका नीट जाणून घेतली पाहिजे. हिंदू असणे आणि हिंदुत्ववादी असणे यातला फरक लक्षात घेतला पाहिजे. शिवाजी महाराज हे हिंदू होते तर पेवेश हे

हिंदुत्ववादी होते, हे समजून घेतले पाहिजे, असे वानखडे म्हणाले. संमेलनाच्या उद्घाटन अभिनेत्री आणि नाट्य दिग्दर्शिका रसिका आगाशे-अय्युब यांनी लैंगिक अवयवांवरून महिलांची ओळख होऊ नये, मुलींना माझे तुझ्यावर प्रेम आहे म्हणणाऱ्यांपासून नव्हे तर मुलींच्या बाहेर बांधण्यावर, त्यांच्या मुक्ततेवर जंघन घालण्यापासून मला प्रॉब्लेम आहे. मुलींनी काय घालावे, काय घालू नये, हा त्यांचा वैयक्तिक प्रश्न आहे, अशी मांडणी साध केली नाही. गाडगेबाबांनी दगाडत देव नाही, असे सांगितले. हे सांगताना ऋग्वेदकीर्तन गोपालाफ ही टॅंगलास सोडली नाही. यामागची सामान्यांच्या जगणागुतीची भूमिका नीट जाणून घेतली पाहिजे. हिंदू असणे आणि हिंदुत्ववादी असणे यातला फरक लक्षात घेतला पाहिजे. शिवाजी महाराज हे हिंदू होते तर पेवेश हे

राजाभोज जयंतीनिमित्त निघालेल्या रॅलीने गोंदिया शहर दुमदुमले

गोंदिया : पोवार समाजाचे आराध्य दैवत चक्रवर्ती सम्राट राजाभोज यांची जयंती वसंत पंचमी पर्वाने साजरी करण्यात येते. यंदाही वसंत पंचमीच्या पर्वाने शहरात पवार प्रगतीशील मंच गोंदिया, फुलचूर, छोटा गोंदिया, मुर्शि, कुडवा, सूर्याटोला आदी गावात राजाभोज जयंतीनिमित्त विविध कार्यक्रमाचे आयोजन केले असून आज ४ फेब्रुवारीला गोंदिया शहरात भव्य महारॅलीचे आयोजन करण्यात आले होते. फुलचूर व मुर्शि येथून आलेल्या रॅलीचे स्वागत जयस्तंभ चौकात करण्यात आले.

महारॅलीचा समारोप नेहरु चौकात करण्यात आले. या रॅलीमध्ये समजातील नागरिक मोठ्या संख्येने सहभागी झाले होते. या रॅलीमध्ये पारंपारीक वाजंत्रीसह खाचर आणि बैलबंडी हे आकर्षणाचे केंद्र ठरले होते. जयस्तंभ चौक, गांधी प्रतीमा, चांदणी चौक, गोरेलाल चौक मार्गक्रमण करीत रॅली नेहरु चौकात पोचली. त्याठिकाणाहून फुलचूर येथील रॅली फुलचूरकडे व मुर्शि येथील रॅली मुर्शि कडे रवाना करण्यात आले.

रहागंडाले, जिल्हा परिषदेचे सभापती संजयसिंह टेंभरे, गोंदिया पंचायत समितीचे सभापती मुनेश रहागंडाले, माजी आमदार हेमंत मंचचे अध्यक्ष एड. पी. सी. चव्हाण, एड. टी. बी. कटरे, प्रगतीशील शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष सुरेश भक्तवर्ती, जितेश राणे, जिल्हा

पटले, माजी जिल्हा परिषद अध्यक्ष नेतराम कटरे, राष्ट्रीय पवार क्षत्रिय महासभेचे संगठन सचिव खेमंदू कटरे, पवार प्रगतीशील

अध्यक्ष पंकज टेंभरे, सचिव संदिप शरणागत, उपाध्यक्ष मनोज रिनयात, सदस्य मुकेश रिनयात, आशिष कटरे, योगेश शरणागत अशोक हरिणखेडे भुवन रिनयात, उमेश पारधी, ओमप्रकाश पारधी, तिर्थराज रहागंडाले, भाष्कर रहागंडाले, विक्की बघेले, ओ. जे. बिसेन, शंकर पारधी, सुशाल कटरे, डॉ. पारधी, छत्रपाल तुरकर आदी मान्यवर उपस्थित होते. रॅलीतील सहभागी समाजबांधवाकरीता गोंदिया जिल्हा काँग्रेस कमिटी, आमदार विनोद अग्रवाल यांची जनता पार्टी, जितेश राणे मित्र परिवारसह पवार प्रगतीशील मंच व बंजरंग दलाने नास्ता व पाण्याची सोय केली होती.

ग्रामपंचायत हे ग्रामविकासाचे मंदिर : माजी आ. अग्रवाल

गोंदिया: ग्रामपंचायत ही स्थानिक स्वराज्य संस्था ग्राम विकासाचे मंदिर आहे. नागरिकांच्या आशा, अपेक्षा करण्याचे प्रतिक आहे. त्यामुळे नागरिकांच्या आशा व अपेक्षांवर खरे उतरण्याची जबाबदारी ग्रामपंचायतीकारी म्हणून सरपंच, उपसरपंच व सदस्यांची आहे. गावातील प्रत्येक गरजूला घरकूल, शौचालय, पाणी आदी मुलभूत सोयीसुविधा देऊन आपले गाव आदर्श ग्राम घडवा, असे प्रतिपादन माजी आ. गोपालदास अग्रवाल यांनी केले. ते भाजप कार्यकर्ता मेळावा भाजप समर्थित उपसरपंचाच्या सत्कार समारोहात बोलत होते.

यावेळी तालुकाध्यक्ष धनलाल ठाकरे, महिला मोर्चा अध्यक्ष माधुरी हरिणखेडे, संजय टेंभरे, नेतराम कटरे, अशोक चौधरी, नंदू

लता धारपुरे, मधुकर चोपडे, वर्धा येथील भोयर पवार बहुद्वैशीय संस्थेचे अध्यक्ष पाठे, किशोर गाढवे उपस्थित होते. पहिल्या सत्रात देशभक्ती गीतगायन स्पर्धा झाली. उद्घाटन नगर परिषदेच्या माजी महिला व बाल कल्याण सभापती लता कडू यांच्या हस्ते करण्यात आले. अध्यक्षस्थानी महासंघाच्या काटोल शाखेचे अध्यक्ष वसंत खवसे तर प्रमुख पाहुणे म्हणून सननर्भ मुझिकल इन्स्टीट्यूट देवपुजारी, लोकमतचे प्रादेशिक विभाग प्रमुख डॉ. गणेश खवसे, नरखेड शाखेचे अध्यक्ष अशोक

स्पर्धा परीक्षा ही चळवळ व्हावी-दयानंद मेश्राम

अर्जुनी-मोरगाव: राजपत्रित, अराजपत्रित व इतर उच्च पदावर आपल्याकडे पश्चिम महाराष्ट्र, राज्याबाहेरील अधिकारी येतात. परंतु आपल्या स्थानिकांमधून अधिकारी दिसत नाही. ही खेदाची बाब आहे. शिक्षणानंतर स्वतःला एमपीएससी, यूपीएससी व इतर परीक्षांमध्ये झोकून द्या. स्वतःचे अस्तित्व तयार करा. आपल्याकडे कौशल्य आहे. परंतु पश्चिम महाराष्ट्र व परराज्यात स्पर्धा होतात. त्या स्पर्धा साठी आपल्याकडे मार्गदर्शन नाही आपल्याकडे स्पर्धा परीक्षेची चळवळ व्हावी त्यातून अधिकारी घडवण्यासाठी स्वतःला सिद्ध करावे यासाठी आपण सदैव आपल्याला सहकार्य करणारा असल्याचे प्रतिपादन महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाचे माजी सदस्य दयानंद मेश्राम यांनी केले.

मूलमंत्र जोपासा. आता नोकऱ्या सहजासहजी मिळत नाही. केंद्र व राज्याच्या उच्चपदस्थ नोकरी पासून पोलीस, बाबूगिरी पर्यंत नोकरीमध्ये स्पर्धा तयार झालेली आहे. यासाठी ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांनी तयारी करावी. परीक्षेचे अभ्यासक्रम, संदर्भीय पुस्तके व इतर पुस्तकांचे वाचन करावे. बारावी किंवा पदवीनंतर बाटी, सारथी, महाज्योती व इतर संस्थांकडून विद्यार्थ्यांना पुढील शिक्षणासाठी अर्थसहाय्य मिळते. जिल्हास्तरात पुढील वर्षापासून ओबीसी करिता वसतीगृह उपलब्ध होणार आहे. फक्त अभियांत्रिकी, वैद्यकीय क्षेत्र नाही तर जेएनयु, आयआयटी सारख्या इतर संस्था आहेत त्यात स्वतःला सिद्ध करा. आपणाला सहकार्यासाठी आम्ही सदैव प्रयत्नरत असल्याचे ते म्हणाले.

“अखंड भारत” संकल्पनेचे खरे उद्गाते राजा भोज

डॉ. विलास फरकाडे : भोयर, पवार महासंघातर्फे गुणवंतांचा सत्कार

काटोल : सध्यास्थितीत “अखंड भारत”ची हाक दिली जात आहे. अखंड भारतामुळे अनेक बाबींवर सहजपणे मात करता येऊ शकते. मुळात ही आजची संकल्पना नसून सर्वप्रथम आपल्या देशात ही संकल्पनात चक्रवर्ती राजा भोज यांनी मांडली. त्यांना अखंड भारत अभिप्रेत होता. त्यासाठी त्यांनी प्रयत्न केले. हिंदू राष्ट्र म्हणून आपणावर होत असलेले आक्रमण थोपवून काढण्यासाठी छोट्या-छोट्या राज्यकर्त्यांना एकत्रित करण्याचे महत्त्वाचे कार्य त्यांनी या माध्यम तून केले. त्यामुळे हिंदू सुरक्षित राहिला. वाकड्या नजरेने कुणीही आपल्याकडे पाहू शकले नाही, इतके कर्तृत्व राजा भोज यांचे होते, असे स्पष्ट मत इतिहासतज्ज्ञ प्रा. डॉ. विलास फरकाडे यांनी व्यक्त केले.

यांचा झाला सत्कार
कार्यक्रमात सेवानिवृत्त ग्रामविस्तार अधिकारी विश्वनाथ गाखरे, सेवानिवृत्त मुख्याध्यापक अशोक गोरे, पत्रकारितेमध्ये पीएच.डी. प्राप्त करणारे लोकमतचे प्रादेशिक विभागप्रमुख डॉ. गणेश खवसे, इतिहासमध्ये पीएच.डी. प्राप्त योगेश किनकर, मूर्तीचे सचपंच मोहन मुन्ने, खराळाचे सरपंच राहुल कामडी, मासोदच्या रंजू बारगे, चिखलीचे राजकुमार चोपडे, मनाथेश्वर देवस्थानचे सचिव प्रशांत काटोले, गुणवंत विद्यार्थी सुमित गोरे, संस्कार उघडे यांच्यासोबत दहावीतील २०, बारावीतील १५, उच्च शिक्षण प्राप्त १० विद्यार्थ्यांचा सत्कार करण्यात आला. सोबतच देशभक्तीपर गीतगायन स्पर्धेतील वरिष्ठ गटात प्रथम क्रमांक मिरा वानखेडे, द्वितीय पंकज डोंगरे, तृतीय विनोद पठाण, कनिष्ठ गटातील शर्वाी भादे, जान्हवी ढोले, प्रतीक्षा वंजारी यांना अनुक्रमे प्रथम, द्वितीय, तृतीय क्रमांकाचा पुरस्कार देऊन गौरविण्यात आले.

नागरिकांचा तसेच नवनिर्वाचित पदाधिकाऱ्यांचा सत्कार आणि स्नेहमिलन सोहळ्याप्रसंगी ती बोलत होते. अखिल भारतीय भोयर, पवार महासंघाच्या काटोल शाखेतर्फे आयोजित कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी भोयर, पवार महासंघाचे नागपूरचे अध्यक्ष डॉ. नामदेव राऊत होते. कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे सभापती

चरणसिंग ठाकूर, भोयर पवार विद्यार्थी मंडळ कारंजाचे अध्यक्ष भगवान बनारसे, वर्धा जिल्हा परिषदेच्या माजी अध्यक्ष सतिता गाकरे, महासंघाचे सचिव मोरेश्वर भादे, नगर परिषदेच्या माजी महिला व बाल कल्याण सभापती लता कडू, किशोर हजारे, भोयर पवार युवा मंचचे अध्यक्ष श्रावण फरकाडे, पंचायत समिती सदस्य

घर बांधकामात बटालियनची आडकाठी

मालकीच्या जागेवरही मनमानी: लाभार्थ्यांकडून न्यायाची मागणी
गोंदिया: शासनद्वारे परसवाडा येथील जमीन भारत राखीव बटालियन क्रमांक २ राखीव पोलीस बल क्रमांक १५ परसवाडा (गोंदिया) अधिग्रहण करून ती जागा भारत राखीव बटालियन साठी उपलब्ध करून देण्यात आली. परंतु आता सदर बटालियनच्या अधिकाऱ्यांकडून लगतच्या पडदेधारक मालकीयत असलेल्या नागरिकांच्या जागेवर आपला हक्क सांगून तेथील नागरिकांना घरे बांधण्यासाठी मज्जाव करीत असल्याने येथील नागरिकांना उघड्यावर व पडक्या घरात राहण्याची वेळ आली आहे. सदर प्रकरणी संबंधित प्रशासनाने लक्ष घालून येथील नागरिकांना न्याय मिळवून देण्याची मागणी येथील नागरिकांनी केली आहे. तालुक्यातील परसवाडा

हद्दीतील मोकळी जागा भारत बटालियन राज्य राखीव दलासाठी उपलब्ध करून देण्यात आली. काही वर्षांपूर्वी बटालियनतर्फे आपली हद्द कायम करून द्याड बसविले. परंतु या हद्द टाकताना येथील अनेक पडदेधारक मालकीयत गटांचा समावेश करण्यात आला. त्यामुळे येथील नागरिकांना ते वास्तव्यास असलेल्या जागेवर नवीन बांधकाम करण्यास बटालियन प्रशासनातर्फे मनाई करण्यात येत आहे. येथील अनेक नागरिकांना गट क्र.३७९ व जुना गट क्रमांक २८२/२ जागेवर वर्ष १९८०-८१ मध्ये तत्कालीन तहसीलदार यांनी मालकीचे पट्टे वाटप केले. असे असतानाही आता मालकीच्या जागेवर बांधकाम करण्यास भारत बटालियन प्रशासन कडून मज्जाव

गोरेगावचा कृषी पर्यवेक्षक ठाकरे लाच घेतांना गजाआड

गोंदिया:- गोरेगाव तालुका कृषी अधिकारी कार्यालयातील कृषी पर्यवेक्षक दिगंबर ठाकरे (रा.आंबाटोली, फुलचूर, गोंदिया) यास दोन हजार रुपयाची लाच घेतांना लाच लुचपत प्रतिबंधक विभागाच्या पथकाने रोंहोथ आज (दि.४)पकडले. तक्रारदार हे शेतकरी असून वडिलोपार्जित ९ एकर असून एक एकर शेतजमीन ही मोठ्या बहिणीला देण्यात आली असून तक्रारदार हेच ती शेती सद्या करीत आहेत. बहिणीच्या नावे ७/१२ असलेल्या शेतजमीनीवर कृषी विभागाच्यावतीने शासकीय योजनेतर्गत भात मळणी मशीन मंजूर झाली असून खरेदी प्रकिया पूर्ण करण्यात आली आहे. परंतु मशीनची मोकळा तपासणी करून कुठलीही त्रुटी ना काढता अहवाल पाठविण्यासाठी २ हजार रुपयाची

मागणी केली. मात्र तक्रारदाराला लाच घ्यायची मुठ्ठीच इच्छा नसल्याने लाचलुचपत विभागाकडे तक्रार नोंदवली. त्यानुसार सापळा रचून पडताळणी केल्यानंतर लाचेची रक्कम तक्रारदार यांच्या देऊटोला येथील शेतात स्विकारतांना रोंहोथ पकडण्यात आले. ही कारवाई पोलीस उपअधिक्षक पुरुषोत्तम अहेरकर, पोलीस निरिक्षक अतुल तवाडे, फौजदार विजय खोब्रागे, राजकुमार बोहरे, मंगेश कहालकर, संतोष शेंडे, संतोष बोपचे, अशोक कापसे, संगिता पटले, दिपक बाटवडे यांच्या पथकाने केली.

जिल्हातील २०५ महिला, १३७ पुरुषांना कॅन्सरचा विळखा

गोंदिया: राष्ट्रीय असंसर्गजर्ग न्य रोग नियंत्रण कार्यक्रमांतर्गत झालेले आरोग्य तपासणीत जिल्हातील २०५ महिला, १३७ पुरुषांना कॅन्सरची लागण झाल्याचे समोर झाले आहे. राष्ट्रीय असंसर्गजर्ग न्य रोग नियंत्रण कार्यक्रमांतर्गत जिल्हात आरोग्य अभियान अंतर्गत दंत व मौखिक आरोग्य तपासणी पथक डॉ. अनिल आटे यांच्या मार्गदर्शनाखाली तर महिलांमधील कॅन्सर बाबत डॉ.स्नेहा वंजारी यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे.

विज्ञान युगात मानवाची प्रगती झाली असली तरी विविध शारीरिक व्याधी मात्र वाढल्या आहेत. त्यात हृदयरोगानंतर सर्वाधिक धोकादायक असलेल्या कॅन्सरचेही रूग्णीही वाढू लागले आहेत. वाढणारे रूग्ण पाहता शासनाच्या

पुरुषांची तपासणी करण्यात आली असूनसुद्धा यात १३७ जणांना कॅन्सरची लागण असल्याचे समोर झाले आहे. ४ लाख ५९ हजार ८७ महिलांची तपासणी केल्यानंतर ५९ महिलांना स्तनाचा कॅन्सर असल्याचे निदान झाले आहे. तर ४३ महिलांना गर्भाशयाचा कॅन्सर असल्याची चिंताजनक बाब समोर आली आहे. राष्ट्रीय असंसर्गजर्ग रोग नियंत्रण कार्यक्रमांतर्गत केलेल्या तपासणीत पुरुषांना मौखिक तर महिलांना स्तन, गर्भाशयाचा कॅन्सर असल्याचे निदान होत आहे. मौखिक कॅन्सर होऊ नये यासाठी तंबाखू, गुटखासह इतर व्यसनोपासून दूर राहावे, महिलांनी आजार अंगावर न काढता तडांच्या सल्ल्याने औषधोपचार घेणे गरजेचे असल्याचे जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ. नितीन वानखेडे यांनी म्हटले आहे.

घर बांधकामात बटालियनची आडकाठी

मालकीच्या जागेवरही मनमानी: लाभार्थ्यांकडून न्यायाची मागणी
गोंदिया: शासनद्वारे परसवाडा येथील जमीन भारत राखीव बटालियन क्रमांक २ राखीव पोलीस बल क्रमांक १५ परसवाडा (गोंदिया) अधिग्रहण करून ती जागा भारत राखीव बटालियन साठी उपलब्ध करून देण्यात आली. परंतु आता सदर बटालियनच्या अधिकाऱ्यांकडून लगतच्या पडदेधारक मालकीयत असलेल्या नागरिकांच्या जागेवर आपला हक्क सांगून तेथील नागरिकांना घरे बांधण्यासाठी मज्जाव करीत असल्याने येथील नागरिकांना उघड्यावर व पडक्या घरात राहण्याची वेळ आली आहे. सदर प्रकरणी संबंधित प्रशासनाने लक्ष घालून येथील नागरिकांना न्याय मिळवून देण्याची मागणी येथील नागरिकांनी केली आहे. तालुक्यातील परसवाडा

हद्दीतील मोकळी जागा भारत बटालियन राज्य राखीव दलासाठी उपलब्ध करून देण्यात आली. काही वर्षांपूर्वी बटालियनतर्फे आपली हद्द कायम करून द्याड बसविले. परंतु या हद्द टाकताना येथील अनेक पडदेधारक मालकीयत गटांचा समावेश करण्यात आला. त्यामुळे येथील नागरिकांना ते वास्तव्यास असलेल्या जागेवर नवीन बांधकाम करण्यास बटालियन प्रशासनातर्फे मनाई करण्यात येत आहे. येथील अनेक नागरिकांना गट क्र.३७९ व जुना गट क्रमांक २८२/२ जागेवर वर्ष १९८०-८१ मध्ये तत्कालीन तहसीलदार यांनी मालकीचे पट्टे वाटप केले. असे असतानाही आता मालकीच्या जागेवर बांधकाम करण्यास भारत बटालियन प्रशासन कडून मज्जाव

गेल्या ३० ते ३२ वर्षांपासून येथे कुटुंब वास्तव्यास आहेत. त्यांना शासनातर्फे घरकूल मंजूर झाले आहेत. त्यांची घरे जीर्ण आहेत. कोणत्याही क्षणी घरे कोसळू शकतात. मात्र भारत बटालियन त्यांना घरकूल बांधण्यापासून मज्जाव करत असून ते योग्य नाही.

रेखा पारधी, सरपंच
मालकीची असूनही बटालियनतर्फे या जागेवर घर बांधण्यासाठी मज्जाव होत असल्याने या नागरिकांनी कुठे राहावे असा प्रश्न आता त्यांच्यासमोत पडला आहे. सदर प्रकरणी जिल्हा प्रशासनाने व लोकप्रतिनिधी लक्ष घालून सदर जागेची पुन्हा मोजमाप करून

शेकडो लोकांचा तिसऱ्यांदा पाळणा हलला, तरीही नोकरीवरून का नाही काढले

गोंदिया: राज्य शासनाने लहान कुटुंब नियम २००५ कायदा २८ मार्च २००५ रज्यात लागू केला. त्यानुसार शासकीय सेवत गट अ, ब, क, ड संवर्गाच्या पदाच्या सेवा प्रवेशासाठी २८ मार्च २००५ रोजी राज्यपालांनी लहान कुटुंबाच्या प्रतिज्ञापत्राची अधिसूचना जारी केली. या अधिसूचनेनुसार राज्य शासनाच्या नियंत्रणाखालील नागरी किंवा इतर कोणत्याही सेवत असलेल्या कर्मचाऱ्याने २००६ नंतर तिसरे अपत्या असलेले शेकडो लोक आहेत. परंतु कारवाई कोणत्याही खात्यांतून करण्यात आलेली नाही. शासकीय सेवत संगतीत असणाऱ्या अ, ब, क, ड कर्मचाऱ्यांना २८ मार्च २००५ नंतर तिसरे अपत्या असलेले शेकडो कर्मचारी जिल्हा परिषद अंतर्गत सेवा देत आहेत. त्या कर्मचाऱ्यांना सेवेतून बडर्फे करण्यासाठी मागे जिल्हा परिषदेचे कडक पॉल्ल उचलली होती. परंतु अधिकाऱ्यांचे खिसे गम झाल्याने कारवाई थंडावली. लहान कुटुंबाचे प्रमाणपत्र शासकीय नोकरीला लागताना द्यावे लागते.

टेंभरे दाम्पत्याचा चाबी संघटनेत प्रवेश

गोंदिया: सेवा सहकारी संस्थेचे संचालक जितेश टेंभरे यांनी पत्नी खुशबू टेंभरे व त्यांच्या समर्थकांसह आ. विनोद अगवाल यांच्या चाबी संघटनेत प्रवेश केला. प्रसंगी विनोद अगवाल यांनी सर्व सामान्यांच्या विकासाचे उद्दिष्ट ठेवून जनतेच्या मुलभूत समस्यांना प्राधान्य देऊन त्यांच्या हिताचे काम करण्याची शपथ देत संघटनेचा पुढाळ देत संघटनेत स्वागत केले.

यावेळी भाऊराव उके, छत्रपाल तुरकर, कशिश जायसवाल, मोहन गौतम, पंस सभापती मुनेश रहागंडाले, नेताली सिंह नागपुरे, शिव शर्मा, घनश्याम पानतवने, दीपा चंद्रिका टेंभरे, जिप सदस्य वैशाली पंधरे, जिप सदस्य अनंदा वाढीवा, जिप सदस्य ममता वाढवे, समीर आरेकर, पंस सदस्य कनीराम तावाडे, डे पंस सदस्य जितेशतेवरी रहागंडाले, पंस सदस्य शैलजा सोनवाने, पंस सदस्य शशी कटरे, पंस सदस्य मंडू डोंगरे, पंस सदस्य हिरामन डहाट, पंस. सदस्य सोनुला बरेले, पंस सदस्य विद्याकाटोले, पंस. सदस्य मीनाक्षी बारचिंगे, लखन हरिणखेडे आदीसह पदाधिकारी व कार्यकर्ता उपस्थित होते.

जातीवाचक गावांचे नावे

गोंदिया: वंचित दुर्बल घटकांचा विकास करणे व त्यांना सामाजिक प्रवाहात आणणे हे ध्येय ठेवून सामाजिक न्याय विभाग सातत्याने कार्यरत आहे जातीय सलोखा निर्माण करण्यात सामाजिक न्याय विभागाचे फार मोठे योगदान राहिलेले आहे. सामाजिक क्रांती व समता प्रस्थापित करण्याच्या दृष्टीने अत्यंत महत्वाचा निर्णय शासनाने घेतला असून, महाराष्ट्र राज्यातील वस्त्यांना जातीवाचक नावे देण्याची प्रथा हद्दपार करून वस्त्यांना जातीएवजी महापुरुषांची नावे देण्यात आली आहेत. या निर्णयाची समाज कल्याण विभागाने विविध यंत्रणांशी समन्वय साधून यशस्वी अमलबजावणी केली

असल्याने नागपूर विभागातील सहा जिल्हातील ४६९ पैकी ३९९ वस्त्यांची जातीवाचक नावे हद्दपार झाली आहेत. मात्र चंद्रपूर जिल्ह्यात जातीवाचक नावे बदलण्याची कार्यवाही संध्यातीने सुरु आहे यावरून जातीवाचक नावे बदलण्यास चंद्रपूर जिल्हाची अनास्था असल्याचे दिसून येते. नागपूर विभागातील नागपूर, वर्धा, गोंदिया व गडचिरोली जिल्हातील सर्वच जातीवाचक नावे बदलण्यात आलेली आहेत हे समाज कल्याण विभागाचे सर्वात मोठे यश म्हणावे लागेल.

राज्यात विविध शहरात व ग्रामीण भागात काही वस्त्यांना जातीवाचक नावे दिल्याचे दिसून

बदलण्यात चंद्रपूर जिल्हाची अनास्था

- गोंदिया जिल्हातील ७२ पैकी ७२ जातीवाचक नावे बदलण्यात आली
- समाज कल्याण विभागाचे प्रयत्न ठरले यशस्वी!
- नागपूर विभागातील ४६९ पैकी ३९९ वस्त्यांची जातीवाचक नावे हद्दपार

“समाज कल्याण विभागाच्या निर्देशानुसार मा.श्री.सुमंत भांगे, सचिव सामाजिक न्याय व डॉ. प्रशांत नारनवरे, आयुक्त समाज कल्याण महाराष्ट्र राज्य पुणे यांनी दिलेल्या सुचनेनुसार मा.श्रीमती विजयालक्ष्मी बिदरी, विभागीय आयुक्त नागपूर यांच्या अध्यक्षतेखाली विभागीय स्तरावरील बैठकांमध्ये सातत्याने हा विषय प्राधान्याने घेण्यात येऊन याविषयी नागपूर विभागात कार्यवाही करण्यात आली आहे. त्यासाठी समाज कल्याण विभागाबरोबरच विविध यंत्रणांचे महत्त्वपूर्ण योगदान राहिले आहे परंतु चंद्रपूर जिल्हात अद्यापही याबाबतीत अनास्था असल्याचे दिसून येत आहे”

डॉ. सिद्धार्थ नायकवाड, प्रादेशिक उपायुक्त समाज कल्याण विभाग नागपूर.

येते, उदा. महारावाडा, मांगवाडा, ब्राह्मणवाडा; अशी जातीवाचक नावे महाराष्ट्र सारख्या पुरोगामी राज्याला भूषणावह नाहीत, ही बाब विचारात घेऊन राज्यात सामाजिक सलोखा व सौहार्द निर्माण होऊन राष्ट्रीय एकात्मता वृद्धिंगत होण्याच्या दृष्टीने राज्यातील सर्व शहरे व ग्रामीण भागातील वस्त्यांची जातीवाचक नावे बदलून त्या वस्त्यांना महापुरुष किंवा तत्सम नावे देण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता.

नागे देण्याबाबतची कार्यवाही सामाजिक न्याय विभागाकडून करण्यात आली आहे. सामाजिक सलोखा व सौहार्द निर्माण होऊन राष्ट्रीय एकात्मता वृद्धिंगत होण्याच्या दृष्टीने राज्यातील सर्व शहरे व ग्रामीण भागातील वस्त्यांची जातीवाचक नावे बदलून त्या वस्त्यांना महापुरुष किंवा तत्सम नावे देण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता.

नागपूर विभागात शहर व ग्रामीण भागातील एकूण २३२ जातीवाचक वस्त्यांचे रस्त्यांची नावे

बदलण्यात आली असून त्यामध्ये महानगरपालिका क्षेत्रातील ७३ नावे नगरपालिका क्षेत्रातील ४७ नावे व ग्रामीण भागातील ११२ नावे बदलण्यात आली आहेत. विशेष म्हणजे नागपूर विभागात नागपूर जिल्हातील २३२ पैकी २३२ नावे, वर्धा जिल्हातील २१ पैकी २१ गडचिरोली जिल्ह्यातील ५ पैकी ५ तर गोंदिया ७२ पैकी ७२ जा-तीवाचक नावे बदलण्यात आलेली आहे. भंडारा जिल्हातील ४९ पैकी ४६ जातीवाचक नावे बदलण्यात आले आहे.

चंद्रपूर जिल्हातील ९० पैकी केवळ १५ नावेच बदलण्यात आली आहेत यामध्ये चंद्रपूर महानगरपालिकेमध्ये ९ जातीवाचक नावे असून एकही नाव अद्यापही बदलण्यात आलेली नाही चंद्रपूर नगरपालिका विभागात १६ पैकी १२ तर ग्रामविकास विभागामध्ये ६५ पैकी केवळ ३ जातीवाचक नावेच बदलण्यात आलेली आहे.

विदर्भ राज्य आंदोलन समितीची विदर्भ निर्माण यात्रा २१ पासून

गोंदिया: विदर्भ राज्य आंदोलन समितीद्वारे मिशन २०२३ अंतर्गत विदर्भ राज्य करण्यासाठी आंदोलन तंत्र करण्याचे योजिले आहे. यानिमित्त जनतेमध्ये जागृतीसाठी २१ फेब्रुवारी पासून ते ५ मार्च पर्यंत गडचिरोली जिल्हातील कालेश्वर (सिरांका) येथून प्रचार यात्रा निघणार असून दुसरी प्रचार यात्रा जिजाऊंचे माहेर असलेल्या सिंदखेड राजा येथून निघणार आहे. दोन्ही प्रचार यात्रेचा समारोप ५ मार्चला नागपूर येथे होणार असून याद्वारे संपूर्ण विदर्भमधून जन जागृती करून विदर्भचे आंदोलन तीव्र करण्याची भूमिका यातून जाहीर केली जाणार आहे.

अशी माहिती आज ६ फेब्रुवारी रोजी स्थानिक शासकीय विश्रामागृहात आयोजित प्रकार परिषदेत विदर्भ राज्य आंदोलन समितीचे पूर्व विदर्भ अध्यक्ष अरुण केदार यांनी दिली. यावेळी मुकेश मासुरकर, सुदाम राठोड, भोजराज ठाकरे, अरविंद भोसले, रमेश बिसेन, किती राणे, विनायक कुकडे, गेंदलाल हरिश्चंखेडे, अतुल सतदेवे, कादू फरदे, गजेंद्र पटले, सुंदरलाल

लिल्हारे, यशवंतसिंह चौहान आदि उपस्थित होते. केदार पुढे म्हणाले की, विदर्भत रोजगार नसल्याने तरुण मंडळी नोकरीसाठी बाहेर पलायन करत असून विदर्भ ज्येष्ठ नागरिकांचा प्रदेश झालेला आहे. लोकसंख्या कमी झाल्याने ४ आमदार व १ खासदार कमी झाले आहेत. लोकप्रतिनिधींना नमिन पोईटची हवा लागल्याने त्यांना विदर्भचे काही घेणे-देणे नाही. स्वतंत्र विदर्भ राज्यासाठी मफविदर्भ मिळवू आंदोलन या मिशन अंतर्गत विदर्भ निर्माण यात्रा २१ फेब्रुवारी पासून सुरु होत आहे.

ही यात्रा गोंदिया जिल्हात २७ फेब्रुवारी रोजी दाखल होणार असून देवरी, सडक-अर्जुनी तालुक्यात असणार आहे. तर २८ फेब्रुवारी रोजी गोरगाव, गोंदिया, तिरोंडा

प्रवास करीत भंडारा जिल्हात दाखल होणार आहे. यानिमित्त केंद्र सरकारने विदर्भचे स्वतंत्र राज्य तात्काळ निर्माण करावे, विजेची दरवाड राज्य सरकारने तात्काळ मागे घ्यावी व शेती पंपाला दिवसाचे लोडशेडींग शेत करवावे, वैधानिक विकास मंडळ नको, विदर्भ राज्यच हवे, अन्नधान्यावरील जीएसटी तात्काळ रद्द करावा, बल्लारपूर, सुरजागड रेल्वेमार्गाला केंद्र सरकारने तात्काळ मंजुरी प्रदान करून निधी उपलब्ध करून द्यावा, खामगांव, जालना रेल्वेमार्गाला केंद्र सरकारने तात्काळ मंजुरी प्रदान करून निधी उपलब्ध करून द्यावा, विदर्भातील ११ ही जिल्हे ओला दुष्काळग्रस्त जाहीर करावे आदि मागण्या असणार आहे.

गोरेगावात जिल्हास्तरीय विज्ञान प्रदर्शनीचे आयोजन

गोरेगाव: स्थानिक शहीद जाण्या तिथ्या जिल्हा परिषद हायस्कूल येथे मंगळवार, ७ फेब्रुवारी रोजी २१ वे जिल्हास्तरीय विज्ञान प्रदर्शनीचे आयोजन करण्यात आले. अध्यक्षस्थानी जिपचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी अनिल पाटील होते, उद्घाटन जिल्हा परिषद अध्यक्ष पंकज रहांगडाले यांच्या हस्ते करण्यात आले.

यावेळी विशेष अतिथी म्हणून जिप उपाध्यक्ष व शिक्षण व आरोग्य समितीचे सभापती ईंजि. यशवंत गणवीर, महिला व बालकल्याण सभापती सविता पुराम, समाज कल्याण सभापती पूजा सेठ, गोरेगाव पंचायत समिती सभापती मनोज बोपचे, डॉ. लक्ष्मण भगत, प्रिती कतलाम, विमल कटरे, जिल्हा परिषद सदस्य शैलेंद्र नंदेश्वर, पंचायत समिती सदस्य नायली सोनेवारे, रामेश्वर महास्वाडे, डांडटचे प्राचार्य राजेश रूद्रकार, खंडविकास अधिकारी अजितसिंह पवार, शिक्षणाधिकारी माधु. कादर शेख, शिक्षणाधिकारी प्राथ. डॉ. महेंद्र

गजभिये, उपशिक्षणाधिकारी प्राथ. अनिल चव्हाण, उपशिक्षणाधिकारी प्राथ. दिग्वारे, सहायक गटविकास अधिकारी गौतम, विस्तार अधिकारी पंचायत बोरकर, गटशिक्षणाधिकारी निलकंठ सिरसाटे तसेच सर्व तालुक्यातील गटशिक्षणाधिकारी, विस्तार अधिकारी, सर्व केंद्रप्रमुख उपस्थित होते. सर्वप्रथम पाहण्याच्या हस्ते दीपप्रज्वलन करून विज्ञान प्रदर्शनीमधील विविध प्रतिकृतीचे अवलोकन करण्यात आले.

प्रास्ताविक शिक्षणाधिकारी कादर शेख यांनी मांडले. या दोन २१ व्या जिल्हास्तरीय विज्ञान प्रदर्शनीत प्राथमिक गटात २४, माध्यमिक गटात २४, आदिवासी

जिल्हात तीन लाख ४५ हजार बालकांची होणार आरोग्य तपासणी-जिल्हाधिकारी

● ९ फेब्रुवारी पासून जिल्हात 'जागरूक पालक, सुदृढ बालक' अभियान ● आरोग्य व महारक्तदान शिबिराचेही आयोजन ● ० ते १८ वयाच्या मुला-मुलींची तपासणी

गोंदिया : जिल्हात ०९ फेब्रुवारी पासून पुढील ६० दिवस जागरूक पालक, सुदृढ बालक अभियान राबविण्यात येणार आहे. या अभियानात जिल्हातील सर्व शाळा व अंगणवाड्यामधील ० ते १८ वर्षे वयोगटातील ०३ लाख ४५ हजार मुला-मुलींची तपासणी करण्यात येणार असून यासाठी आरोग्य विभागाच्या २७२ टीम तयार करण्यात आल्या आहेत. हे तपासणी अभियान पुढील ६० दिवसात पूर्ण करण्याचे नियोजन करण्यात आले आहे. परीक्षा काळात आरोग्य तपासणी तात्प-रुती थांबविण्यात येणार आहे. हे अभियान नियोजनबद्ध पद्धतीने राबविण्यात यावे व यातून पात्र लाभार्थी सुदृढ नये याची काळजी घ्यावी अशा सूचना जिल्हाधिकारी चिन्मय गौतमारे यांनी केल्या.

कार्यकारी अधिकारी अनिल पाटील, जिल्हा शल्य चिकित्सक डॉ. अंबरीश मोहबे, जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ. नितीन वानखेडे, अतिरिक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ. दिनेश सुतार, जिल्हा क्षयरोग अधिकारी डॉ. नितीन कापसे, जिल्हा साथरोग अधिकारी डॉ. निरंजन अग्रवाल व जिल्हा हिवातप अधिकारी डॉ. वेदप्रकाश चौरागडे यावेळी उपस्थित होते. राज्यातील ग्रामीण व शहरी भागातील ० ते १८ वर्षे वयोगटातील बालकांची

आरोग्य तपासणी, संदर्भ सेवा, प्रयोगशाळा तपासण्या व आवश्यकतेनुसार उपचार तथा शस्त्रक्रिया करण्याकरिता सार्वजनिक आरोग्य विभागातर्फे ९ फेब्रुवारी पासून 'जागरूक पालक, सुदृढ बालक' अभियान राबविण्यात येणार असून या अंतर्गत जिल्हाभर आरोग्य व महारक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले आहे. जिल्हातील सर्व शासकीय व निमशासकीय शाळा, कनिष्ठ महाविद्यालय, आश्रम शाळा, अंध-दिव्यांग शाळा,

रुग्णालय, जिल्हा रुग्णालय या ठिकाणी ०९ फेब्रुवारीला दिवसभर आरोग्य व महारक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात येणार आहे.

० ते १८ वर्षे वयोगटातील बालकांची तपासणी करताना त्यांच्यामधील प्रामुख्याने आढळणारे आजार, व्यंग, जी-वनसत्त्वाची कमतरता तसेच किशोरवयीन समस्येचा विचार केला जाणार आहे. २० ते २५ प्रकारच्या तपासण्या करण्यात येणार आहेत. या अभियानात आजारी आढळलेल्या बालकांवर त्वरित उपचार करणे, गरजू आजारी बालकांना संदर्भ सेवा देऊन उपचार करणे, प्रतिबंधात्मक आरोग्य सुविधा पुरविणे व सुरक्षित व सुदृढ आरोग्यासाठी समुपदेशन करण्यात येणार आहे. आवश्यकता भासल्यास शस्त्रक्रिया सुद्धा करण्यात येणार आहे. या अभियानाचे सादरीकरण अतिरिक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ. दिनेश सुतार यांनी केले.

परिसराच्या चौफेर विकासाचा ध्यास घेतलेले मनोहरभाई पटेल यांनी शुच्यातून विश्व निर्माण केले. शिक्षण, समाजकारण, राजकारण, उद्योग अशा विविध क्षेत्रात आपल्या कर्तृत्वाचा ठसा उमटवणाऱ्या मनोहरभाईंचे कार्य निश्चीतच प्रेरणादायी असे आहे. या सेवेमुळेच त्यांची आजही चर्चा आहे. सर्व साधारण कुटुंबात ९ फेब्रुवारी १९०६ ला गुजरात राज्यातील खेडा जिल्हाच्या नाडीयाद या गावात जन्मलेल्या मनोहरभाई पटेल यांच्या मनमिळाऊ स्वभावामुळे अनेकांशी ऋणानुबंध निर्माण झाले.

गोंदिया शहरामध्ये आल्यानंतर त्यांनी मेहनत आणि चिकाटीने काम करून आपली एक वेगळी ओळख निर्माण केली. अशा या थोर व्यक्तीमत्वाची आज ११७ वी जयंती साजरी होत आहे. तत्कालीन भंडारा जिल्हाच्या विकासासाठी त्यांनी केलेले प्रयत्न हे अतुलनीय असेच आहेत. सिंचनाचा प्रश्न असो वा शिक्षणाचा उद्घाटन हेतू समोर ठेवून त्यांनी काम केले. त्यामुळेच देवरी तालुक्यात तत्कालीन मध्यप्रदेश सरकार व महाराष्ट्र सरकारच्या माध्यमाने मनोहरसागर जलाशय तयार झाला. या जलाशयाच्या पाण्यामुळे परिसरातील हजारो एकर जमीन सिंचनाखाली आल्याने येथील शेतकरी समृद्ध बनला आहे. तर उदार दुरुदृष्टीकोन समोर ठेवून त्यांनी जिल्हातील नागरिकांसाठी शिक्षणाची दारे उघडी करून दिली. बुद्धीमत्ता आणि कार्यप्रणालीने त्यांची ख्याती पश्चिमेत मुंबई तर उत्तरेत दिल्लीपर्यंत पोहोचली.

द्रष्टे कर्मयोगी मनोहरभाई पटेल

स्थानिक राजकारणात मनोहरभाईंचे योगदान मोठे आहे. गोंदिया नगरपरिषदेचे अध्यक्ष म्हणून मनोहरभाई पटेल यांची भूमिका महत्त्वपूर्ण आहे. १९३७ मध्ये गोंदिया न.प.चे सदस्य झाले. १९४६ मध्ये नगराध्यक्ष झाले. १९४६ ते १९६७ या २१ वर्षांच्या काळात ते पाच वेळा नगराध्यक्ष बनले. या काळात शहराच्या विकासात त्यांनी कुठलीही कसर सोडली नाही. याच कालावधीत त्यांनी क्षेत्रीय आणि प्रांतीय राजकारणात प्रवेश केला. १९५२ च्या विधानसभेला निवडणुकीत काँग्रेसने त्यांना उमेदवार बनविले. लोकप्रियतेमुळे ते प्रचंड बहुमतानी विजयी झाले.

अभिर्नंदन ! मनोहर नाम के जैसा मन है काम भी तो है, मनोहर प्रेम भी तो है मनोहर दान भी तो है। मनोहर पर तेरी भक्ती मनोहर की महाशक्ती कार्य भी सब मनोहर हो कही तुकड्या यही सुमति।

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज व यशस्वी व्यवसायी तर होतेच लोकप्रिय समाजसेवी म्हणून ही त्यांची ओळख होती. त्यांनी भंडारा जिल्हासोबतच भंडाऱ्याचे नेतृत्व केले. लोकसेवक म्हणून उल्लेखनीय कार्य केले.

गोंदिया नगर परिषदेचे नगराध्यक्ष म्हणून आदर्श सादर केले. उदात्तवृत्ती, मानवता, संवेदनशिलता आदी गुणांचा त्यांच्यात समावेश होता. ते दानी व्यक्ती ही होते. त्यांनी नागपूर येथे धर्मपत्नी डाइनेन पटेल व येथे साकोलीत रुग्णालय निर्माण करून सर्व सामान्यांना आरोग्याची सेवा उपलब्ध करून दिली. भारतीय संस्कृतीत अतिथीला भगवानाचे स्थान आहे. त्यानुसार मनोहरभाई योग्याचा प्रत्येक अतिथीला सन्मानाने वागणूक देत. त्यांच्या आतिथ्याने आलेले मान्यवर ही भारावून जायचे.देशातील राजकीय नेते, लेखक, कवी, कलाकार, साधू-संत, महात्मा आदी गणमान्य प्रतीष्ठित व्यक्तींशी त्यांचे संबंध होते. भारताचे पहिले राष्ट्रपती डॉ. राजेन्द्र प्रसाद मनोहरभाईंच्या जिवनकाळात गोंदियाला येवून गेले.

पटेल शिक्षण महाविद्यालयाची स्थापना, १९६४ भंडारा, जे.एम.पटेल महाविद्यालयाची स्थापना, १९६५ तुमसर, सेठे नरसिंगदास मोर महाविद्यालयाची स्थापना, १९६६ तिरोंडा, छोटाभाई जेठाभाई पटेल कला-वाणीज्य

१९९७ गोंदिया, मनोहरभाई पटेल कॉलेज ऑफ फार्मसी (डी.फॉर्म) ची स्थापना, २००४ गोंदिया, मनोहरभाई पटेल कॉलेज ऑफ फार्मसी (बी.फॉर्म) ची स्थापना, २००४ गोंदिया, मनोहरभाई पटेल मिलिट्री स्कुलची स्थापना, २००९ मध्ये एम.बी. पटेल महाविद्यालय

या व्यतिरिक्त १४ विद्यालय व २ आश्रमशाळा कार्यान्वित आहे. मनोहरभाई पटेल यांची ख्याती व्यावसायिक, औद्योगिक, सामाजिक व राजनैतिक एवढीच नव्हती, तर त्यांच्या विविध क्षेत्रातील उपलब्धी यांचा उल्लेख करण्याचा संबंध नाही. सार्वजनिक

समाजसेवेसाठी स्वतःला वाहून घेतलेल्या मनोहरभाईंनी सर्वच वर्गांना समाज दर्जा दिला. त्यांचा शब्द म्हणजे प्रमाण असण्याचा. कोणतेही काम एकदा हाती घेतले की, ते पूर्ण होईपर्यंत थांबायचे नाही ही त्यांची जिद्द, या वृत्तीची आज राजकारण, प्रशासन आणि सामाजिक क्षेत्रात त्यांच्या विचारांना सर्वोच्च प्राथमिकता

प्रास्थापित करीत आहेत. प्रफुल्लभाई यानी केंद्रात नागरी उड्डयनमंत्री व केंद्रीय अवजड उद्योग व सार्वजनिक उपक्रम मंत्री पद सांभाळून आपल्या वडीलांच्या कार्याला हातभार लावत उद्योग व सिंचनाकडे विशेष लक्ष दिले आहे.आता तर त्यांनी क्रिडा क्षेत्रात फुटबॉल असो.चे मुख्य पदाची सुत्रे आपल्या हाती घेत फुटबॉलला सुध्दा नवी ओळख मिळवून देण्याचे काम सुरु केले आहे.त्यांच्याच पुढाकाराने केंद्रीय विद्यालय सुध्दा गोंदिया जिल्हात सुरु झाल्यास नवी शिक्षणात क्रांती होईल व या स्वनामधन्य नेतृत्वाच्या गोंदिया-भंडारा जिल्हातील शैक्षणिक क्रांतीत नवे एक पाऊल टाकले जाईल अशी अपेक्षा ठेवली जात आहे.

मुख्यमंत्री मा.सा.कन्नमवार यांनी गोंदिया मनोहरभाई एक कुशल

महाविद्यालयाची स्थापना, १९६६ गोंदिया ज्युनियर कॉलेज ऑफ एज्युकेशनची स्थापना, १९६८ साकोली, मनोहरभाई पटेल कला- वाणीज्य महाविद्यालयाची स्थापना, १९६९ गोंदिया, धोटेबंधु विज्ञान महाविद्यालयाची स्थापना, १९७० गोंदिया, श्रीमती सरस्वती महिला महाविद्यालयाची स्थापना, १९७० रामटेक (जिल्हा नागपूर) श्री नरेंद्र तिडके कला-वाणीज्य महाविद्यालयाची स्थापना, १९८३ गोंदिया, मनोहरभाई पटेल अभियांत्रिकी महाविद्यालयाची स्थापना, १९९० देवरी, मनोहरभाई पटेल महाविद्यालयाची स्थापना, १९९२ मोहाडी, एन.जे.पटेल महाविद्यालयाची स्थापना, १९९५ भंडारा, श्रीमती रेवाबेन पटेल कला महिला महाविद्यालयाची स्थापना, १९९५ सालेकसा, मनोहरभाई पटेल महाविद्यालयाची स्थापना,

पवनी,लाखादूर व सडक अर्जुनी येथे सुरु करण्यात आले. एम.बी.पटेल शिक्षण महाविद्यालय तुमसर व भंडारा येथे २००९ मध्ये सुरु करण्यात आले आहे. २०१० मध्ये मनोहरभाई पटेल अभियांत्रिक महाविद्यालय भंडारा

व सामाजिक जिवनात त्यांची एक वेगळीच ओळख होती. त्यामुळेच कै.मनोहरभाईंची किर्ती ही जनम नसात अशीक रुजत राहिल. त्यांच्या ११७ व्या जयंती निमित्त त्यांना विनम्र अभिवादन.

